מנורת המאור — הספד המת

מצוה גדולה להספיד את המת, ויותר גדול הוא הספד המת מתלמוד תורה. כדגרסי' במ' כתובות בפרק האשה שנתארמלה, ת"ר מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה. בד"א בשאין לו כל צרכו, אבל יש לו כל צרכו אין מבטלין. וכמה כל צרכו, א"ר שמואל בר אויא משמיה דרב, תריסר אלפי גברי ושיתא אלפי שיפורי. אין עושין שני הספדות בעיר אחת, אלא אם כן היה בה כדי הספד לזה וכדי הספד לזה. ואין עושין שני הספדות כאחד בעיר אחת, אלא אם היה בה קילוס לזה וקילוס לזה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אסור משום איבה, ר"ל אם ילך אדם להספד אחד יהיה לו איבה עם קרובי המת האחר. רב המנונא איקלע למתא, שמע קול שיפורא דשיכבא, וחזיא להנך אינשי דעביד עבידתא. אמ' בשמתתא ליהוו הנך אינשי, לאו שיכבא איכא במתא, כמו שכתבתי למעלה. וכתב הרמב"ן ז"ל מכאן אני שומע, כל הרואה המת ואינו מלווהו עד שיהיה לו כל צרכו, שהוא בר נידוי. וכ"ש אם תלמיד חכם הוא, כדגרסינן במ' שבת בפ' ר' אליעזר אומר, אמ' ר' שמעון בר פזי משום ר' יהושע בן לוי משום בר קפרא, כל המוריד דמעות על אדם כשר הב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו, שנא' (תהלים נו, ט) נודי ספרת אתה שימה דמעתי בנאך הלא בספרתך. אמ' רב יהודה אמ' רב, כל המתעצל בהספדו של אדם כשר ראוי לקוברו בחייו, שנא' (יהושע כד, ל) ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח בהר אפרים מצפון להר געש, מאי להר געש, שגעש עליהם ההר לקוברם. אמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן, כל המתעצל בהספדו של אדם חכם אינו מאריך ימים, מדה כנגד מדה. איתיביה ר' חייא בר אבא לר' יוחנן, ויעבדו את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע. אמרי ליה בבלאי, ימים האריכו, שנים לא האריכו.